

раїни, яка залучається слідчим або прокурором для засвідчення факту провадження слідчої (розшукової) дії, а також її змісту, ходу і результатів. Адже інститут понятих у сучасному кримінальному провадженні є однією з умов дотримання процесуальної форми під час проведення слідчих (розшукових) дій, тому вважається дієвою процесуальною гарантією законності та обґрунтованості досудового розслідування. Участь понятих як представників громадськості під час здійснення слідчими, працівниками оперативних підрозділів та інших служб правоохоронних органів кримінальних процесуальних процедур зменшує ризики недотримання останніми процесуальної форми збирання доказів (що може призвести до визнання їх недопустимими), а також порушення прав учасників кримінального провадження.

1. Дворецький О.С. Роль понятих під час доказування в кримінальному провадженні. *Науковий вісник херсонського державного університету внутрішніх справ*. – 2017 - Випуск 5 том 2. – С. 134-138.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/> (дата звернення: 26.05.2019).

3. Смокова С.М. та Кирилюк О.А. Участь понятих у слідчих (розшукових) діях на стадії досудового розслідування. *Вісник кримінального судочинства* • № 2/2017. – С. 101-106.

Бойко О.П.,
старший викладач кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧИХ З ПІДРОЗДІЛАМИ КАРНОГО РОЗШУКУ НА ДОСУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У науковій літературі дослідження форм взаємодії слідчих із підрозділами карного розшуку не здійснювалося, але досліджувалися форми взаємодії слідчих з оперативними підрозділами.

Так, у науковій юридичній літературі форми взаємодії між зазначеними вище суб'єктами поділяють за різними критеріями. Деякими вченими та практиками класифікація останніх здійснюється залежно від обов'язкового процесуального закріплення результатів спільної діяльності з урахуванням тих підстав, які впливають на факультативність чи обов'язковість даної співпраці, або за галуззю використання потенціалу зазначеної взаємодії та за складом взаємодіючих суб'єктів [1, с. 33-34].

Окремими науковцями також виділяються епізодичні та довготривалі

взаємодії, таким чином відрізняючи одну від одної залежно від визначеного проміжку часу, відповідно до якого здійснюється остання [2, с. 8].

Досліджуючи окремі форми взаємодії, Г.А. Матусовський за кількістю вирішуваних питань поділяє їх на дві групи. Так, до першої автор відносить: передачу слідчому матеріалів при виявленні шляхом оперативно-розшукових заходів ознак злочину для вирішення питання про порушення кримінальної справи; проведення слідчим процесуальних дій одночасно зі здійсненням органом дізнання погоджених оперативних заходів; проведення оперативно-розшукових заходів щодо справи, щодо якої не встановлено особа, яка вчинила злочин після передачі цієї справи слідчому; виконання доручень слідчого стосовно проведення розшукових дій; здійснення заходів для встановлення особи після зупинення досудового слідства; отримання інформації й документів з розслідуваного злочину. До другої форми він відносить такі: спільна розробка версій і планування слідчих дій та оперативно-розшукових заходів; організація СОГ, до складу якої входять слідчі та працівники оперативно-розшукових підрозділів [3, с. 174].

П.С. Яні виокремлює такі форми взаємодії, поклавши в основу класифікації стадії провадження у кримінальній справі: на стадії порушення кримінальної справи (спільний розгляд оперативних матеріалів); на стадії розслідування (виконання органом дізнання доручень і вказівок слідчого; надання допомоги органом дізнання слідчому при провадженні слідчих дій; виконання завдань слідчого з проведення оперативно-розшукових заходів (далі – ОРЗ); створення оперативно-слідчої групи для комплексного вирішення завдань, пов'язаних із розслідуванням кримінальної справи [4, с. 66-67].

На нашу думку, найбільш комплексним є поділ форм взаємодії залежно від правової регламентації та погоджуємося з науковцями Е.С. Безруким та О.А. Ритьковим щодо поділу форм взаємодії на процесуальні та непроцесуальні [5, с. 8], вважаючи за доцільне використовувати саме такий поділ при визначенні форм взаємодії між слідчими та працівниками карного розшуку.

Підтримуючи позицію науковців вважаємо, що процесуальні форми взаємодії повинні регламентуватися саме кримінально-процесуальним законодавством, яке, згідно зі ст. 1 КПК України, складається з положень Конституції України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, КПК України та інших законів України.

З прийняттям в Україні у 2012 р. кримінального процесуального законодавства науково-практичні дискусії навколо визначення переліку процесуальних форм взаємодії набули значно іншого підґрунтя.

Деякі науковці дотримуються інших поглядів та відносять до процесуальних форм взаємодії спільну діяльність слідчих та оперативних підрозділів, передбачену не лише кримінально-процесуальним законодавством, а й іншими НПА, у тому числі відомчими.

Так, М. Багрій до процесуальних форм взаємодії слідчого з працівниками підрозділів, які здійснюють ОРД, відносить : 1) передача слідчому ма-

теріалів про виявлені шляхом ОРЗ ознаки кримінального правопорушення; 2) проведення слідчим процесуальних дій одночасно зі здійсненням оперативним підрозділом оперативних заходів; 3) проведення ОРЗ у провадженні, в якому не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення; 4) виконання доручень слідчого щодо проведення СРД та НСРД; 5) здійснення заходів щодо встановлення особи підозрюваного (розшуку) після зупинення досудового розслідування; 6) привід підозрюваного, обвинуваченого, свідка [6, с. 318].

Ми підтримуємо позицію таких науковців, як А.Ф. Волобуєва, І.М. Осик, Р.Л. Степанюка тощо, які вважають, що способи співпраці суб'єктів взаємодії повинні закріплюватись лише у кримінальному процесуальному законодавстві. Отже, на нашу думку, за чинним КПК України до процесуальних форм взаємодії слідчих з підрозділами карного розшуку на досудовому провадженні належать: 1) взаємодія при проведенні підрозділами карного розшуку СРД та НСРД за дорученням слідчого; 2) взаємодія під час застосування окремих заходів забезпечення кримінального провадження [7, с. 137]; 3) взаємодія при оголошенні в розшук підозрюваного.

Проте дослідження наукової літератури, дозволив зробити висновок, що виділені нами процесуальні форми взаємодії слідчих із підрозділами карного розшуку на досудовому провадженні, які можна визначити відповідно до чинного КПК України, не можуть повністю забезпечити ефективну взаємодію слідчих із підрозділами карного розшуку на досудовому провадженні та не сприяють досягненню завдань, поставлених перед зазначеними суб'єктами, та вважаємо, що система процесуальних форм взаємодії слідчих із підрозділами карного розшуку на досудовому провадженні з урахуванням їх повноважень повинна бути такою:

- 1) під час проведення підрозділами карного розшуку процесуальних дій за дорученням слідчого;
- 2) під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження;
- 3) при оголошенні особи в розшук;
- 4) під час здійснення досудового розслідування у складі слідчо-оперативної групи;
- 5) під час процесуального сприяння працівниками підрозділів карного розшуку при провадженні слідчим процесуальних дій;
- 6) при виявленні ознак злочину та направленні підрозділами карного розшуку зібраних матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності до слідчих для початку досудового розслідування.

1. Волобуєва О.О. Взаємодія слідчого з фахівцями під час збору інформації про особу, що скоїла злочин: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Донецьк. юрид. ін-т. Луганськ. держ. ун-ту внутр. справ. Донецьк, 2006.

236 с.

2. Хитра А.Я., Кучер В.О. Взаємодія слідчого та органу дізнання при провадженні кримінальних справ: Курс лекцій. Львів: Львівський держ. ун-т внутр. справ, 2009. 100 с.

3. Матусовский Г.А. Экономические преступления: криминалистический анализ. Харьков: Консум, 1999. 480 с.

4. Яни П.С. Экономические и служебные преступления. М.: Бизнес-шк. "Интел-синтез", 1997. 201 с.

5. Безруких Е.С., Рытьков А.А. Взаимодействие при расследовании и раскрытии преступлений: Учеб.- практ. пособие. Калининград: Калининград. юрид. ин-т МВД России, 2010. 64 с.

6. Багрій М. Взаємодія слідчого з працівниками підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2013. Вип. 57. С. 315-321.

7. Бойко О.П. Форми взаємодії слідчих з підрозділами карного розшуку на досудовому провадженні. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2014. № 4. С. 136-139.

Бойко О.В.,

курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Гаркуша А.Г.,

старший викладач кафедри кримінального процесу

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

На сьогоднішній день питання щодо забезпечення прав і свобод людини під час проведення негласних слідчих розшукових дій (НСРД) в кримінальному провадженні є дуже актуальним.

Насамперед це пояснюється тим, що наразі в Україні з кожним роком ускладнюється криміногенна обстановка внаслідок збільшення рівня злочинності серед населення. Це викликає потребу швидкого, ефективного та неупередженого здійснення кримінального провадження. Одним з найдієвіших засобів розкриття кримінальних правопорушень є проведення НСРД.

Україна на сьогоднішній день є демократичною, правовою державою, Конституція якої проголошує права і свободи людини невідчужуваними та